VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Budjettiosasto

16.8.2022

Maa- ja metsätalousministeriö

Viite: MMM:n lausuntopyyntö 4.7.2022, VN/32384/2021

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI METSÄTALOUDEN MÄÄRÄAIKAISESTA KANNUSTEJÄRJESTELMÄSTÄ

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainitusta esitysluonnoksesta. Ministeriö toteaa lausuntonaan seuraavan.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä. Laissa säädettäisiin metsätalouden tukien myöntämisen perusteista ja yleisistä edellytyksistä. Ehdotetut tuet ovat harkinnanvaraisia. Tukien myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan ja muihin vastaaviin seikkoihin liittyviin menettelyihin sovellettaisiin ehdotetun lain lisäksi myös valtionavustuslakia (688/2001). Esityksen mukaan sen tavoitteena on lisätä tukien vaikuttavuutta sekä selkeyttää ja yksinkertaistaa tukiehtoja.

Esityksen mukaan uutta metsätalouden kannustejärjestelmää koskevan lain valmistelun lähtökohtana on ollut Euroopan unionin valtiontukisääntöjen uudistaminen. Kannustejärjestelmään kuuluisivat seuraavat tuet: taimikon ja nuoren metsän hoito, terveyslannoitus, suometsän hoitosuunnitelma, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekeminen, metsätalouden tieverkosto, ympäristötuki, metsäluonnon hoito ja kulotus. Suometsän hoidon tuen painopisteenä olisi jatkossa suoalueen tai sen osavaluma-alueen kokonaisvaltainen suunnittelu. Jatkossa ojien kunnostustyöhön ei myönnettäisi tukea. Uutta olisi, että yhdellä tilalla olevan yksityistien perusparannukseen voitaisiin myöntää tukea. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää metsäluonnon hoitoon metsäkeskuksen järjestämän hankehaun ohella myös yksittäisen maanomistajan toteuttamiin töihin. Taimikon ja nuoren metsän hoidon osalta tuen hakemisesta ennen työn aloittamista luovuttaisiin. Tukijärjestelmän käyttöönotto edellyttää notifiointia Euroopan komissiolle ja komission hyväksyntää.

Valtiontukisääntöjen vuoksi uusi tukijärjestelmä voisi olla voimassa seitsemän vuotta. Tukien määrästä ja tarkemmista ehdoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) voimassaolo päättyy 31 päivänä joulukuuta 2023. Tähän liittyen säädettäisiin muun muassa tuen hakemiseen ja lisäselvitysten toimittamiseen liittyvistä määräajoista. Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2023 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Esityksessä tarkoitettu laki metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Laki kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 48 §:n muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta sen on hyväksynyt.

Esityksessä on sen taloudellisten vaikutusten arvioinnin yhteydessä viitattu valtion vuoden 2023 talousarviota koskevan esityksen määrärahoihin momenteilla 30.40.44 (Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen) ja 30.40.45 (Metsäluonnon hoidon edistäminen). Valtiovarainministeriö toteaa, että määrärahojen suuruus määräytyy parhaillaan valmisteltavana olevan valtion vuoden 2023 talousarviota koskevan esityksen perusteella. Ministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että todettujen määrärahamomenttien nimissä ja numeroinneissa on esityksessä (s. 15) virheitä.

Esityksen mukaan siinä tarkoitettujen muutosten vaikutusten viranomaistoimintaan arvioidaan olevan vähäisiä, lukuun ottamatta Suomen metsäkeskusta, joka toimii tukijärjestelmän valtionapuviranomaisena. Kokonaisuutena esityksen arvioidaan vähentävän Suomen metsäkeskuksen henkilötyömäärää noin 15 henkilötyövuodella, joka vastaa 1,5 miljoonan euron vähennystä hankkeiden hallinnointikustannuksiin.

Esityksessä todetaan siinä tarkoitettujen muutosten aiheuttavan tehtäviä myös maa- ja metsätalousministeriölle, Ruokavirastolle, Luonnonvarakeskukselle, Maanmittauslaitokselle ja Väylävirastolle. Näitä tehtäviä tarkastellaan esityksessä yleispiirteittäin, mutta esitykseen ei sisälly arvioita niiden määrällisistä vaikutuksista. Valtiovarainministeriö pitää perusteltuna esityksen täydentämistä tältä osin.

Valtiovarainministeriö toteaa, että esityksessä tarkoitetusta kannustejärjestelmästä maksettavien tukimuotojen tulee olla ja ne tulee esityksessä perustella esityksen mukaisen lakiehdotuksen 1 §:ssä määritellyn kannustejärjestelmän tarkoituksen mukaan. Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotuksen 17 §:n mukaan kannustejärjestelmän mukaista tukea olisi mahdollista saada paitsi yksityistien perusparannukseen myös uuden metsätien tekemiseen, vaikka lakiehdotuksen 1 §:ssä kannustejärjestelmän yhdeksi tarkoitukseksi määritellään metsätalouden tieverkon ylläpitäminen.

Valtiovarainministeriö toteaa, että kannustejärjestelmän tuet tulee mitoittaa järjestelmän vaikuttavuutta ja kokonaistehokkuutta silmällä pitäen. Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotuksen 12 §:n mukaan ympäristötuen ja metsätien tekemisen osalta suurimmaksi kerralla hyväksyttäväksi tuen määräksi esitetään 300 000 euroa, koska nämä on esityksen mukaan toteutettava yhtenä kokonaisuutena. Esitykseen ei kuitenkaan sisälly tarkentavia perusteita mainitulle, huomattavan suurelle tuen enimmäismäärälle. Ministeriö pitää tärkeänä, että esitystä täydennetään tältä osin ja että mainittuja enimmäismääriä tarvittaessa alennetaan nimenomaan tukijärjestelmän vaikuttavuuden, tarkoituksenmukaisuuden ja tosiasiallisen kannustinvaikutuksen perusteella

Esityksen mukaisen lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin mukaan kannustejärjestelmän rahoitus toteutuu valtion talousarvion määrärahojen mukaisesti. Valtiovarainministeriö toteaa, että tukijärjestelmän toteuttamisesta aiheutuvat menot katetaan valtiontalouden kehyspäätösten ja valtion talousarvi-

oiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa, mikä tulee todeta esityksessä. Esitykseen on syytä täydentää, että tämä koskee myös Suomen metsäkeskukselle ja viranomaisille aiheutuvia menoja.

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö Mika Niemelä

Lainsäädäntöneuvos Jyri Inha

Tiedoksi VM/BO (Klimenko, Taskinen)